



## شکل گیری و مرکزیت خط فرهنگی

به دلیل ابعاد مادی بزرگ مراسم اربعین و حرکت سیل عظیمی از جمعیت به سمت عراق مسیرهای مواصلاتی نیز منطبق با خط سیر زوار در حال تجدید بنا با تقویت قرار دارند. شکل گیری جاده‌ها حول مراسم اربعین لاجرم حوزه اقتصادی را حول آن شکل خواهد داد و همچنین روابطی سیاسی بر مبنای این مسیرها برای تسهیل حرکت زوار پدید می‌آیند، در حقیقت مساله فرهنگی مقدم و بقیه حوزه‌ها مانند اقتصاد و دیگر موارد موخر در چنین پدیده‌ای هستند.

## شکل گیری یک پدیده بزرگ

زیارت صرف الزاما یک پدیده خاص و بزرگ نیست، مگر آنکه دارای ابعاد چندگانه‌ای باشد. این ابعاد چندگانه باعث سنگینی پدیده شکل گرفته می‌شوند. حجم بالای مسافران در مقایسه با امور دیگر موجب شکل گیری کاروان‌های زمینی چند هزار کیلومتری از افغانستان و پاکستان به ایران و عراق می‌شود. در کنار زمان طولانی، تعداد جمعیت زیاد و سطوح تماس بالا و همچنین عدم نیاز به اعمال دینی خاص، ماهیت فیزیکی اقدام و امکان حضور و مشارکت غیرمسلمانان بر وزن پدیده بودن می‌افزاید. این در حالی است که دیگر اقدامات به دلیل کوچک یا عادی بودن به دلیل ابعاد متوسط پدیده‌هایی خاص و بزرگ به شمار نمی‌روند.

## تقویت فرهنگ از خودگذشتگی

این مساله در میهمان و میزبان به اشکال مختلفی وجود دارد؛ از طرفی میهمانان با پذیرایی و گذشتن از مال خود برای زوار و از سویی زائران با تحمل سختی‌ها از خودگذشتگی جهت رسیدن به اهداف بزرگ اجتماعی و دینی را تجربه می‌کنند. افراد هر توانایی قابل ارائه‌ای را دارد در میان می‌گذارند از پزشک و ثروتمند و آشپز و کارگر گرفته تا دیگران. هرچند این اتفاق در پدیده‌های دیگر نیز می‌تواند رخ دهد اما میزان و شدت آن در پیاده‌روی اربعین بیشتر است. به عنوان مثال یک پزشک دست کم یک هفته در دسترس بیمارانی است که با آنها مواجهه پیدا می‌کند، در حالی که در کمتر موقعیتی می‌توان این صحنه را دید.

## نمایش قدرت بسیج کنندگی یک تفکر

امتداد ۱۴۰۰ ساله و گسترش میان ملت‌ها که میلیون‌ها تن را از راه‌های دور و نزدیک به یک محدوده سرزمینی می‌کشاند، نمایش قدرت بسیج کنندگی بزرگ و چندبعدی یک تفکر است. در سال ۲۰۱۱ در حالی که قاهره هشت میلیون تن جمعیت داشت، افراد حاضر در میدان اعتراضات این کشور علیه دیکتاتوری دیر پای حسنی مبارک تنها ۳۰۰ هزار بود. در اوج اتفاقات مصر - که فوری و بسیار اثرگذار بود - کمتر از ۴ درصد جمعیت پایتخت پای کار انقلاب کشورشان بودند که برای آنها گشایش داشت. مراسم اربعین هرچند مهم است اما اهمیتی فوری ندارد که با عدم شرکت در آن به سرعت گشایش‌هایی از دست برود، با وجود این در سال ۲۰۱۴ علی‌رغم حمله داعش به عراق و اشغال یک چهارم تا یک سوم این کشور ۲۰ میلیون تن در آن شرکت کردند، در حالی که داعش خون ریزتر از مبارک بود.

## همگن سازی و همکاری اقدامات دولتی با فعالیت‌های ملت‌ها

دولت‌ها و ملت‌های حاضر در حرکت، همکاری‌های سطح بالا و نسبتاً طولانی مدت را در یک پدیده آن هم به صورت اکثراد و طلبانه از خود به نمایش می‌گذارند. تلاش فراوان تمام ارکان و وزارتخانه‌های دولت عراق با ملتش برای پذیرایی از زائران، انجام اقدامات بزرگ و پر حجم توسط ارکان کشوری مانند ایران برای ساماندهی زوار، همکاری دولت و ملت ایران و عراق و همچنین دولت و ملت ایران و پاکستان یک هماهنگی بی نظیر و همگن ساز میان دولت‌ها و ملت‌های متعدد است.

## انطباق امر دینی با کارایی مدیریتی

عموما اقدامات دینی تاثیرات غیرمستقیمی در امور مدیریتی دارند. به عنوان نمونه اشاره به لزوم صداقت و رعایت حقوق دیگران توصیه‌هایی برای کارهای اجرایی آتی و زندگی هستند. اگر مسئولی توسط علمای دینی به رعایت حقوق مردم توصیه شود، احتمال می‌رود در آینده این نکته را در رابطه با دیگران اجرا کند. در اربعین اما فراتر از پیام‌های مستتر در این حرکت، امر دینی به موازات محتواهای چندگانه‌اش با سطح مدیریت فراهم آمده انطباق دارد. مدیریت سطح پایین دولت‌ها و ملت‌های حاضر در پیاده‌روی اربعین نمی‌تواند پدیده‌ای با حضور بیش از ۲۰ میلیون تن بیافریند.

## بزرگداشت جنبش و قهرمانان اصلاح‌گر

اقدامات دینی مانند مناسک ادیان مختلف به جهات تعبدی صرف صورت می‌گیرد اما در پیاده‌روی اربعین در کنار منسک بودن، بزرگداشتی جنبش گونه با گذشت‌های کلان شرکت کنندگان برای قهرمانان اصلاح‌گر است. شعر گفتن یا راهپیمایی‌های کوتاه یک روزه در کشورهای مختلف قابل مقایسه با سطح بزرگداشت یک جنبش و قهرمانان آن در اربعین نیست.

## تولید قدرت از حرکتی فرهنگی

هرچند حرکت اربعین اقدامی صلح آمیز است اما به دلیل ابعاد بزرگش دارای اثراتی غیرقابل چشم‌پوشی در حوزه‌های گوناگونی است. تجمع ۲۰ میلیون تن در عراق و جابه جایی گسترده نفرات که دارای کیفیتی بالایی به دلیل روحیه دینی هستند، می‌تواند تولیدکننده قدرت امنیتی و ایجاد هراس در دشمنان باشد.

## ضرب کننده توانایی ملت‌ها و دولت‌ها

آشنا شدن ملت‌ها با یکدیگر و شکل گیری ارتباطات تجاری، علمی، فرهنگی و خانوادگی سبب می‌شود توانایی ملت‌ها در کنار یکدیگر ضرب شود. از کنار این گردهمایی بزرگ ارتباطات گسترده‌ای شکل می‌گیرد. ارتباط میان اساتید دانشگاه‌ها در محل‌های ساده‌ای مانند مواکب، ارتباط گیری میان تجار و مردم دو کشور و همچنین الگوگیری ملت‌ها از یکدیگر باعث رشد بیش از پیش آنها می‌شود.

## برجسته سازی الگوها

اقدامات صورت گرفته توسط اربعین می‌تواند با گسترش ابعاد حرکت و مهم ساختن آن اقدامی در جهت برجسته ساختن الگوها باشد. برگزاری سالگرد برای انقلاب‌ها یا بزرگداشت افراد شهیر نیز برجسته سازی الگوهاست اما در مراسم اربعین برجسته سازی الگوها ابعاد گسترده‌ای دارد. در مراسم اربعین ضمن الگو بودن افراد حاضر در عاشورا و افراد شرکت کننده در قیام‌های خونخواهی این جنایت، یاد علما و افرادی که این مراسم را پایه گذاری کرده‌اند و همچنین افراد پاک باخته حاضر در مراسم برجسته سازی الگوها به حساب می‌آید. تحسین خدمات دهندگان در طول مسیر از جمله نمونه‌های برجسته شدن الگوهاست.

